herpy

GEKONY

Chinese leopard gecko

Goniurosaurus luii

Smukły, nocny gekon z rodzaju *Goniurosaurus* z zalesionych gór wapiennych na granicy południowych Chin i północnego Wietnamu, o pomarańczowych oczach i wąskich żółtych pasach na jasnobrązowym tle. Żyje w ukryciu w szczelinach skalnych i potrzebuje chłodu oraz wilgoci. W naturze jest gatunkiem narażonym, dlatego w terrarium powinny trafiać wyłącznie zwierzęta z hodowli.

Rodzina: Eublepharidae Dawna nazwa: *Goniurosaurus kadoorieorum*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**18-24 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**60-90%**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**1-4**
Inkubacja	**45-80 dni** przy 24-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Goniurosaurus luii należy do rodzaju gekonów z ruchomymi powiekami, występujących w południowych Chinach, Wietnamie i Japonii. Jest smukły i lekkiej budowy, ma długie, cienkie nogi, trójkątną głowę i duże oczy z pionową źrenicą oraz ruchomymi powiekami. Tęczówka jest intensywnie pomarańczowa, a nad oczami biegnie rząd wyraźnie powiększonych guzkowatych łusek, co jest jedną z cech rozpoznawczych gatunku.

Głowa, tułów i nogi są jasnobrązowe do szarobrązowych, z małymi ciemnymi plamkami. W poprzek ciała biegną wąskie, niecętkowane pasy w kolorze żółtym lub pomarańczowobrązowym, każdy z cienkim ciemnym obrzeżeniem: pas karkowy w kształcie litery V, trzy pasy między przednimi a tylnymi nogami i jeden u nasady ogona. Ogon jest prawie czarny, z trzema do sześciu białymi pasami. Młode wyglądają inaczej niż dorosłe, a ubarwienie zmienia się stopniowo w miarę wzrostu.

Dorosłe samce mierzą średnio 109 mm od pyska do kloaki, samice 112 mm, a ogon ma około 72 mm. Z ogonem gatunek osiąga 18-24 cm, a obie płcie są niemal jednakowej wielkości. Samce rozpoznaje się po rzędzie porów przedkloakowych i wyraźnym zgrubieniu u nasady ogona. Ogon może zostać odrzucony, jeśli zwierzę zostanie schwytane. Odrasta, ale wygląda

inaczej.

Gatunek opisano w 1999 roku na podstawie zwierząt z Pingxiang w chińskiej prowincji Guangxi i nazwano na cześć Wai Lui, który przez sześć lat tropił jego populacje. W 2006 roku stwierdzono go także w Wietnamie. Blisko spokrewniony *Goniurosaurus kadoorieorum*, opisany w 2015 roku, jest obecnie uznawany za ten sam gatunek, ponieważ nie da się go odróżnić na podstawie pewnych cech. Rodzaj był wielokrotnie rewidowany, a w hobby gatunki z rodzaju *Goniurosaurus* są często mylone, dlatego doświadczenia z innymi gatunkami trzeba traktować z ostrożnością.

O utrzymaniu właśnie tego gatunku opublikowano stosunkowo niewiele. Część wartości w tym poradniku zaczerpnięto więc od blisko spokrewnionego *Goniurosaurus huuliensis*, który jest rozmnażany w niewoli od 2019 roku i którego utrzymanie jest dobrze opisane.

Ten gekon jest płochliwy i ostrożny i nie nadaje się do codziennego brania na ręce. Za to fascynująco obserwuje się go w dobrze urządzonym terrarium, gdy wychodzi po zapadnięciu zmroku.

Występowanie i środowisko

Gatunek zamieszkuje niewielki obszar gór wapiennych po obu stronach granicy między południowymi Chinami a północnym Wietnamem. W Chinach występuje w południowo-zachodnim Guangxi, gdzie leży miejsce typowe w Pingxiang, oraz w rezerwacie Nonggang na północny wschód od rzeki Zuojiang. W Wietnamie znany jest z prowincji Cao Bang i Lang Son, m.in. z dystryktu Ha Lang w Cao Bang. Pierwsze stwierdzenie w Wietnamie zgłoszono w 2006 roku, a Lang Son doszła w 2016 roku.

Wyspa Hajnan bywa niekiedy wymieniana jako miejsce występowania, ale nowsze badania terenowe znają gatunek wyłącznie z lądu stałego, dlatego Hajnan nie jest zaznaczony na mapie. Populacje są małe i rozproszone. W miejscu typowym gatunku nie odnaleziono ponownie, prawdopodobnie dlatego, że został odłowiony na potrzeby handlu zwierzętami.

> **Naturalny zasięg:** Chiny i Wietnam.

ŚRODOWISKO

Gekon zamieszkuje góry wapienne (kras) porośnięte wiecznie zielonym lasem liściastym, na wysokości około 100-700 metrów n.p.m. W Cao Bang stwierdzono go na wysokości ok. 364 metrów. Większość zwierząt obserwuje się na ścianach skalnych i dużych kamieniach, tylko nieliczne na dnie lasu lub na gałęziach. W dzień chowają się w szczelinach i jaskiniach, a nocą wychodzą polować na owady i inne drobne bezkręgowce. W rezerwacie Nonggang gatunek najchętniej przebywa na zboczach o ekspozycji południowej.

Klimatu w miejscach występowania gatunku nie zmierzono. U blisko spokrewnionego *Goniurosaurus catbaensis* z wysp Cat Ba w Wietnamie wilgotność powietrza latem wynosi 70-99 %, a temperatura podłoża 22-28 °C. Rodzaj jest więc przyzwyczajony do wysokiej wilgotności i umiarkowanego ciepła. Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* są aktywne w cieplejszej połowie roku, a zimą mają chłodną przerwę, i ten rytm trzeba odtworzyć w terrarium, jeśli zwierzęta mają się rozmnażać.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Para lub samiec z dwiema samicami potrzebuje co najmniej 90 × 50 × 60 cm. Gatunek spędza prawie cały czas aktywności na tylnej ścianie i poluje z góry, więc potrzebuje zarówno wysokości, jak i elementów do wspinaczki. Młode najlepiej odchowywać w pojemniku lub małym terrarium, gdzie łatwo znajdą pokarm i wodę (zob. odchów).

Urządź terrarium jako krajobraz kryjówek: rurki korkowe, kora korkowa, płaskie kamienie, korzenie i gałęzie przed tylną ścianą z korka lub panelem strukturalnym imitującym skałę. Im więcej szczelin i jaskiń, tym bezpieczniej czują się zwierzęta i tym częściej się pokazują. Wilgotna kryjówka z mchem sphagnum pomaga im w linieniu.

Jako podłoże sprawdza się mieszanka ziemi bez nawozów z piaskiem lub włóknem kokosowym, najlepiej z warstwą liści na wierzchu. Warstwa drenażowa na dnie zapobiega zastojom wody, które sprzyjają pleśni i bakteriom. Rośliny takie jak epipremnum, figowiec i paprocie zapewniają wilgoć i kryjówki. Gekony często korzystają ze stałego miejsca na odchody, które łatwo utrzymać w czystości. Zadbaj o dobrą wentylację, żeby powietrze nie stało w miejscu.

TEMPERATURA

Gatunek lubi chłód i w ogrzewanym mieszkaniu rzadko potrzebuje dodatkowego grzania. Od wiosny do jesieni w dzień powinno być 22-26 °C, a nocą temperatura może spaść do 18-22 °C.

Największym zagrożeniem jest przegrzanie. Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* nie znoszą dłuższego przebywania w temperaturze powyżej 28 °C, a utrzymujące się ciepło może je zabić. Dlatego nie należy stosować miejsca wygrzewania; miejscowo do 28 °C jest tolerowane, ale nie jest konieczne. Ustaw terrarium z dala od nasłonecznionych okien i mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno u góry, jak i na dole.

Jeśli zwierzęta mają się rozmnażać, przechodzą chłodną przerwę zimową trwającą dwa do trzech miesięcy, z temperaturą 18-22 °C w dzień i nawet 14-16 °C nocą. Potem temperaturę powoli się podnosi (zob. kopulacja).

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka, 60-90 %, ale powietrze nie może stać w miejscu. Zraszaj terrarium każdego wieczoru, tak aby na tylnej ścianie, roślinach i liściach pojawiły się krople, i pozwól mu w ciągu dnia nieco przeschnąć. Gekony zlizują wodę z powierzchni, a woda ze zraszania jest często ich najważniejszym źródłem picia. Mimo to postaw płytką miseczkę ze świeżą wodą, wymienianą codziennie.

Gatunek źle znosi dłuższe okresy suszy: zwierzęta słabną, mają problemy z linieniem i mogą padać. Z drugiej strony podłoże nie może być stale mokre, więc stosuj drenaż i dobrą wentylację. Zimą zraszaj nieco mniej. Higrometr pokaże, czy rytm jest zachowany.

OŚWIETLENIE I UVB

Gekony są aktywne o zmierzchu i nocą i potrzebują jedynie słabego światła z listew LED lub świetlówek T5, które zapewnia stały rytm dobowy. Latem daj 11,5 godziny światła, a zimą 10,5 godziny. Używaj wyłącznika czasowego, a noc niech będzie całkowicie ciemna.

UVB nie jest konieczne, jeśli pokarm jest oprószany wapniem z witaminą D3. Słabe światło UVB może jednak być korzystne dla gekonów z rodzaju *Goniurosaurus*, ponieważ może wspierać gospodarkę wapniową. Jeśli się na nie zdecydujesz, użyj świetlówki dla gatunków cieniolubnych (strefa Fergusona 1), np. T5 5-7 %, nad częścią terrarium, tak aby indeks UV na najwyższych powierzchniach wynosił najwyżej około 1-2 i aby zawsze był dostępny cień i kryjówki.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* są wyłącznie owadożerne. Jako pokarm podstawowy podawaj świerszcze, karaczany dubia i szarańczę, a od czasu do czasu mączniki, larwy barciaka lub poczwarki jedwabnika. Ofiara powinna być mniejsza niż odległość między oczami zwierzęcia, a wszystko należy oprószać wapniem i preparatem witaminowo-mineralnym. Dorosłe zwierzęta karmi się dwa do trzech razy w tygodniu.

Młode dostają małe świerszcze od około trzech dni po wykluciu, a potem co drugi dzień lub trzy razy w tygodniu przez pierwsze miesiące. Dobrym pomysłem jest mała miseczka z wapniem do wylizywania. Trzeba ją często wymieniać, bo wapń chłonie wilgoć i pleśnieje. Larwy barciaka i inne tłuste larwy powinny być tylko przysmakiem, bo dorosłe zwierzęta łatwo tyją.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* to skryte zwierzęta, które spędzają dzień w kryjówce i wychodzą dopiero po zmroku. Przestraszone uciekają do ukrycia i najlepiej się je obserwuje. Niektóre osobniki tolerują branie na ręce, ale nie należy na to liczyć. Ogranicz kontakt do minimum, nigdy nie chwytaj za ogon i daj nowym zwierzętom kilka tygodni spokoju.

Gatunek można trzymać pojedynczo, w parach lub jako samca z dwiema samicami, jeśli jest dość miejsca i dużo kryjówek. Dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem, bo walczą. Młode mogą przez jakiś czas przebywać w małych grupach osobników tej samej wielkości, ale trzeba je rozdzielić, zanim osiągną dojrzałość płciową. To całkowicie normalne, że gekon czyści językiem oczy i pysk, a jak inne gekony z ruchomymi powiekami zjada zrzuconą wylinkę.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po rzędzie porów przedkloakowych i wyraźnym zgrubieniu u nasady ogona, gdzie znajdują się kieszenie hemipenisów. Płeć można rozpoznać od około szóstego miesiąca życia. Kiedy *Goniurosaurus luii* osiąga dojrzałość płciową, nie wiadomo na pewno; może to nastąpić już w wieku 6-10 miesięcy, ale to zdecydowanie za wcześnie, by przeznaczyć samicę do rozrodu.

Poczekaj, aż samica będzie w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji, najlepiej do wieku około dwóch lat. Jaja nadwyrężają jej zapasy wapnia, a zbyt wczesny rozród może prowadzić do niedoboru wapnia i utraty jaj. Używaj wyłącznie zwierząt o znanym pochodzeniu i nigdy nie krzyżuj różnych gatunków ani lokalizacji gekonów z rodzaju *Goniurosaurus*.

GODY I KOPULACJA

Sezon rozrodczy zaczyna się wiosną, gdy rosną temperatura i wilgotność. Wcześniej zwierzęta muszą przejść chłodną zimę: dwa do trzech miesięcy w 18-22 °C, z krótszym dniem i karmieniem najwyżej raz w tygodniu. Następnie temperaturę powoli podnosi się do 25-26 °C i zwiększa karmienie. Bez przerwy zimowej wiele gekonów z rodzaju *Goniurosaurus* nie wchodzi w nastrój godowy.

Dołącz samca do samicy i pozwól im przebywać razem, dopóki panuje spokój. Gatunek można też trzymać na stałe w parze lub trio. Odłącz samca, jeśli samica wydaje się zestresowana lub traci na wadze, i dawaj jej przerwy w trakcie sezonu.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica prawie zawsze składa dwa miękkie jaja naraz, rzadziej tylko jedno, i zakopuje je w podłożu. Samica składa od jednego do czterech zniesień rocznie, najczęściej od jednego do trzech, a większość jaj jest składana między czerwcem a wrześniem.

Umieść w terrarium pojemnik do składania jaj z co najmniej 5 cm wilgotnego mchu sphagnum, włókna kokosowego lub wermikulitu. Przez cały sezon zapewnij samicy obfitość wapnia i owadów, a jeśli traci na wadze, odłącz samca i daj jej odpocząć.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja do zamkniętego plastikowego pojemnika z lekko wilgotnym wermikulitem i kilkoma małymi otworami wentylacyjnymi, zagłębiając je mniej więcej na jedną trzecią w podłożu. Oznacz górną stronę i nie obracaj jaj. Inkubuj jaja w temperaturze 24-27 °C.

Czas zależy od temperatury: w 27 °C wyklucie następuje po 45-50 dniach, a w 25-26 °C po 60-80 dniach. Podczas wykluwania ze skorupki sączy się płyn, a młode może potrzebować kilku godzin, by wyjść. Nie wiadomo, czy u tego gatunku temperatura decyduje o płci.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode linieją wkrótce po wykluciu. Po linieniu przenosi się je do pojemnika o wymiarach około 30 × 20 × 20 cm z włóknem kokosowym, wilgotnym kątem z mchem sphagnum, kawałkiem korka i małą miseczką z wodą. Ręcznik papierowy jako podłoże przez pierwsze tygodnie ułatwia sprawdzenie, czy młode je i ma prawidłowe odchody. Dwa do trzech młodych może przebywać razem przez pierwsze tygodnie, a później przenosi się je do terrariów od 40 × 40 × 35 cm do 60 × 50 × 40 cm. Zraszaj codziennie.

Pierwszy posiłek to małe świerszcze po około trzech dniach, potem co drugi dzień lub trzy razy w tygodniu, zawsze oprószone wapniem i witaminami. Młode zmieniają ubarwienie w miarę wzrostu, a młode różnych gatunków z rodzaju *Goniurosaurus* są prawie nie do odróżnienia, więc pilnuj dokumentacji pochodzenia. Rozdziel zwierzęta, zanim osiągną dojrzałość płciową, zwłaszcza samce.

Zdrowie i częste błędy

Gekony z rodzaju *Goniurosaurus* są odporne, jeśli warunki klimatyczne są właściwe, a większość problemów wynika z niewłaściwej temperatury, wilgotności lub suplementacji wapnia. Typowe błędy to:

- Zbyt wysoka temperatura. Powyżej 28 °C zwierzęta są zestresowane, a dłuższy okres upału może je zabić.
- Okresy suszy. Jeśli powietrze jest długo suche, zwierzęta słabną i mogą padać. Zraszaj codziennie i zapewnij wilgotną kryjówkę.
- Resztki wylinki, które przyklejają się do palców i końca ogona, gdy powietrze jest zbyt suche. Pomaga wilgotna kryjówka.
- Niedobór wapnia, zwłaszcza u młodych i samic w sezonie rozrodczym. Prowadzi do miękkich kości, utraty jaj i może powodować problemy ze składaniem jaj. Oprószaj cały pokarm wapniem i witaminami.

- Pleśń i bakterie w stale mokrym podłożu bez drenażu i wentylacji.
- Pasożyty. Zalecane są regularne badania kału, a nowe zwierzęta powinny przejść kwarantannę.

Sygnały ostrzegawcze to brak apetytu przez kilka tygodni, utrata masy ciała, chudy ogon i apatyczna postawa. Skontaktuj się z lekarzem weterynarii doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę nie je lub wygląda na chore.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.